

informativni

glasilo ravenskih železarjev

fuzinar

Leto XXXIII

Ravne na Koroškem, julij - avgust 1996

Št. 7-8

Prijeten dopust Vam želi

uredništvo.

O SLOVENSKIH ŽELEZARNAH TUDI NA RADIJSKIH VALOVIH

12. junija je bila na Radiu Slovenija oddaja o Slovenskih železarnah, ki so jo pripravili novinarji Miran Trobič, Edi Prošt in Miran Korošec. Njihovi sogovorniki so bili: mag. Alojz Vrečko, predsednik Uprave SŽ, Brane Žerdoner, glavni direktor Metala Ravne in Marjan Mačkošek, član Uprave Metala Ravne.

Predstavili so potek sanacije v koncernu in podrobneje spregovorili o ravnem Metalu ter o njegovi poslovni enoti Jeklo v Štorah. Ker smo o sanacijskih dosežkih natančno poročali že v 5. številki Fužinarja, sedaj objavljamo le nekaj poudarkov, obširneje pa povzemamo tiste dele oddaje, ki so po našem mnenju zanimivi tudi za bralce glasila.

OTIPLJIVI REZULTATI SANACIJE

Po besedah predsednika Uprave SŽ je v letih 1992 - 1995 potekala njihova sanacija na finančnem, organizacijskem, tržnem in tehnično-tehnološkem področju.

Država je v železarne vložila okoli 182 mio DEM - predvideva, da se ji bodo po saniranju in privatizaciji sredstva povrnila.

Po organizacijskem preoblikovanju je v delniško družbo sedaj združenih 40 podjetij; 13 jih je proizvodnih, 11 storitvenih, 5 jih je v tujini, preostala pa so v stečajnih postopkih oz. postopkih prisilne poravnave ipd.

SŽ so še pred leti načrtovale letno proizvodnjo okrog milijon ton izdelkov - od betonskega železa do vrhunskih izdelkov iz strojne predelave in oborožitvene industrije. Med sanacijo so proizvodne programe "prečistili". V metalurških družbah (ločenih v ploščati in dolgi program) je sedaj predvidena letna proizvodnja okrog 400.000 do 500.000 ton.

Medtem ko so železarji pred sanacijo 80 odst. izdelkov prodali v nekdanjo Jugoslavijo, pa zdaj kar 65 odst. proizvodnje izvozijo (od tega 33 odst. v Nemčijo, 20 odst. v Italijo, 11 odst. v Avstrijo, 12 odst. v ZDA itd.) - veliko večino prek lastne zunanjetrgovinske mreže.

Letošnji načrt predvideva proizvodnjo 410.000 ton izdelkov in realizacijo v višini 63,5 mia SIT oz. 747 mio DEM. Z izvozom naj bi zaslužili več kot 500 mio DEM (lani 400 mio DEM). Število zaposlenih naj bi se gibalo okrog 8.500.

PRIVATIZACIJA Z RAVNI KONCERNA

Na vprašanje o privatizaciji koncerna je mag. Vrečko pojasnil:

"Večinski (92-odstotni) lastnik SŽ je država, ostali delničarji pa so Eles, Rotomatika Idrija, Unior Zreče, Merkur Kranj, Kovinotehna in Kovintrade Celje.

V letih 1997 - 1998 je predvidena privatizacija, ko bo država svoj delež SŽ s prodajo vrednostnih papirjev odstopila drugim lastnikom. Zakon o privatizaciji državnega premoženja je še v parlamentarni proceduri. Uprava SŽ pa na njegov sprejem ne more čakati, zato je ministrstvom za gospodarske dejavnosti in finance predložila svojo vizijo privatizacije. Zavzema se za to, da bi slovenska jeklarska industrija ostala v slovenskih rokah. Pri tem se sklicuje tudi na izkušnje velikih jeklarskih koncernov v Evropi, kjer so najprej izpeljali podzavljenje, potem sanacijo in na koncu privatizacijo. (Le v Veliki Britaniji so zadnji dve fazi združili.) Povsod si prizadevajo, da imajo močne jeklarske koncerne, ki vključujejo tudi predelavo jekla. Vodstvo SŽ predvideva, da bi v koncernu ostale le metalurške in tiste družbe s področja strojegradnje, ki predelujejo slovensko jeklo. Danes predelamo doma okrog 10 odst. jekla, naš cilj pa je, da to količino v 10 letih podvojimo, potrojimo.

Privatizacija SŽ bo potekala z ravni koncerna in ne po posameznih podjetjih. Tako bomo omogočili, da bodo vsi zaposleni dobili odškodnino za premalo izplačane plače (v nasprotnem primeru bi kar 2.500 delavcev izgubilo t. i. pravno kontinuiteto). Poleg tega je koncern v preteklih letih najemal številne kredite, dajal jamstva, izvajal naložbe, vzpostavil je tudi zunanjetrgovinsko mrežo itd.

Modeli privatizacije pa so različni: javna prodaja delnic, prodaja fizičnim osebam oz. skupinam le-teh, razdelitev delnic zaposlenim in nekdanjim zaposlenim, managerski odkup ipd.

V vodstvu SŽ predlagamo, da se s privatizacijo ne hiti pred koncem sanacije. Drugače pa je z lastninjenjem delavcev, ki bi lahko s certifikati (menimo, da jih 60 odst. certifikata še ni uporabilo) in listinami za manj izplačane plače (decembra 1992 so terjatve delavcev do podjetij znašale 3,2 mia SIT, po revalorizaciji pa sedaj okrog 8 mia SIT) odkupili 20 odstotkov premoženja SŽ."

IZBOLJŠATI METALOV ASORTIMENT

Na novinarjevo vprašanje, ali obstajajo stvarne možnosti za pozitivno poslovanje Metala oz. ali lahko leta dobiti uspešno družbo Acroni z Jesenic, je generalni direktor Metala Brane Žerdoner odgovoril:

"Realne možnosti so, vendar bo treba zmanjšati variabilne stroške proizvodnje in zagotoviti optimalen obseg naročil. Metal se je v zadnjih treh oz. štirih letih tržno prestrukturiral in lani, v obdobju konjunktore, dosegel tudi dobre cene na trgu jekla. Torej: zmerni pristop na področju cen, trd pristop na področju stroškov in obvladovanje proizvodnje (pravočasne dobave in ustrezna kakovost izdelkov) bodo omogočili, da bo Metal posloval pozitivno. Vendar pa ima ravensko podjetje v primerjavi z Acronijem bistveno pomanjkljivost: zmogljivosti so le delno zapolnjene, zato so fiksni stroški na enoto proizvoda večji."

Glede odpuščanja delavcev do leta 2000 pa direktor Metala predvideva, da se zmanjševanju števila zaposlenih še ne bo mogoče izogniti, vendar bo - ob pričakovanem izboljšanju poslovanja - to prizadelo le 1 do 1,5 odst. zaposlenih.

Glede združitve ravskega Metala in Jekla Štore je B. Žerdoner pojasnil, da so jo narekovali strateški in operativni razlogi. "V našem programu je nekaj vrst jekla (letno do 20.000 ton), ki jih lahko izdelujemo z nižjimi stroški, če kombiniramo tehnološke možnosti obeh lokacij."

Sogovornika se seveda nista mogla izogniti vprašanju o prelivanju kapitala z Raven v Štore.

"Ni mogoče zanikati dejstva, da danes ustvarjamo pozitivne rezultate z visokokakovostnim programom. Izgubo nam prinašajo izdelki iz cenovnega razreda pod 1000 DEM/t, ki jih delamo tako na Ravnah kot v celoti v Štorah." Po direktorjevih besedah je treba povečati proizvodnjo visokokakovostnega jekla - od sedanjih 20 na 40 odst. asortimenta.

Odgovore je komentiral A. Vrečko in opozoril na analize, ki so razkrile predimenzioniranost jeklarskih in valjarskih zmogljivosti v Metalu. Naloga njegovega posloводства je, da jih racionalizira, in sicer tako, da se bo proizvodnja odvijala tam, kjer je najbolj optimalna in najcenejša.

RAZMERE V ŠTORAH

V Železarni Štore je bilo leta 1990 zaposlenih še 3.000 delavcev, leta 1994 1.750, danes pa le okrog 1.300. Pet družb iz koncerna SŽ zaposluje okrog 1.000 delavcev, ostali pa delajo v zasebnih družbah, ki so nastale po izločitvi spremljajočih dejavnosti iz koncerna.

Največ delavcev (629) šteje Jeklo, ki je od lani PE ravskega Metala.

Štorski Valji so se izkopali iz najhujših težav in že leto dni poslujejo s pozitivno ničlo - brez pomoči države. Od 5 mio DEM vredne naložbe v napravo za centrifugalno ulivanje valjev, ki jo bodo končali prihodnje leto, pričakujejo pocenitev proizvodnje in povečanje kakovosti izdelkov. Že sedaj izvozijo polovico proizvodnje. Direktor Jože Leban je prepričan, da bo v podjetju mogoče ohraniti vseh 210 delovnih mest.

SŽ so pred kratkim objavile razpis za prodajo družbe Itro, kjer 81 delavcev opravlja kooperacijska dela za koncern Fiat.

Štorsko Livarno, ki je od leta 1993 v stečajnem postopku, je vzelo v najem zasebno podjetje Vezir in

nadaljuje proizvodnjo s 170 delavci. Stečajna uprava sedaj tovarno prodaja za milijon DEM.

V Štorah deluje še večje število malih podjetij, ki zaposlujejo od 1 do 40 delavcev, večinoma odpuščenih železarjev. Njihova dejavnost je povezana z jeklarno in morebiten propad Metalove poslovne enote bi za seboj potegnil tudi njih.

V štorskem sindikatu se še vedno bojijo t. i. črnega scenarija, po katerem naj bi vodstvo Metala žrtvovalo štorski, da bi rešilo ravenski del.

Po komentarju direktorja Vrečka pa takšna razmišljanja samo potrjujejo, da se problematika SŽ politizira, vendar pa vodstvo ohranja trezno glavo in razmišlja zgolj ekonomsko. Kar se tiče štorskih razmer, bodo naredili vse, da bodo proizvodnjo - tudi z dodatnimi investicijami - okrepili, da ne bo več ogrožala Metala.

PREMALO NAROČIL ZA JEKLO

O poslovanju štorskega Jekla je govoril Marjan Mačkošek: "Poslovanje Jekla Štore je negativno in ni v skladu z letošnjim načrtom. Čeprav so letošnji četrtletni rezultati boljši od lanskih, pa so daleč od predvidenih. Zaradi pomanjkanja naročil delamo s 50- do 60-odstotnimi zmogljivostmi. Razlog za tako nizko proizvodnjo je pomanjkanje naročil, kajti v tujini vlada huda kriza."

Po besedah člana Uprave Metala Ravne je pridobivanje novih naročil naloga komercialne, pri tem pa jim bo v pomoč tudi zunanjetrgovinska mreža SŽ.

Kakšna je perspektiva štorske jeklarne?

"Korak v izdelovanje betonskega železa gotovo ni pravi. Ta lanska usmeritev se je izkazala za napačno, zato letos nismo izdelali niti enega kilograma betonskega železa. Naša usmeritev so: ogljikova jekla, legirana po zahtevah kupcev, legirana jekla in vzmetni program."

Po Mačkoškovem mnenju je jeklarna že sedaj usposobljena za takšno proizvodnjo, načrtujejo pa še sanacijo konti naprave. Sicer pa so v Jeklu letos že zamenjali transformator na elektroobložni peči, končujejo pa gradnjo ponovne peči. Naložbi bosta omogočili nižje stroške na enoto izdelka, kar bo povečalo konkurenčnost njihovih izdelkov.

Usmeritev vodstva je, da ohrani čim več delovnih mest, vendar za 629 delavcev v bodoče gotovo ne bo mogoče zagotoviti dovolj dela. Če bo dovolj naročil, bodo tudi delovna mesta manj ogrožena.

Po tonskem zapisu priredila A. Č.

ARMATURE IMAJO CERTIFIKAT (EVROPSKE) KAKOVOSTI

V družbi Armature Muta - Ravne, d. o. o. so končali postopek za pridobitev certifikata o zagotavljanju kakovosti po standardu ISO 9001 že lani novembra. Listino so predstavnikom družbe slovesno podelili v ponedeljek, 10. junija 1996.

Slovesnosti v Armaturah so se udeležili direktorji družb iz Železarn Ravne, predstavnik ustanove, ki je opravila presojo - Stevan Radovanović, direktor firme TÜV Bayern Sava iz Ljubljane, in predsednik uprave Slovenskih železarn mag. Alojz Vrečko.

Predsednik Vrečko je ob podelitvi certifikata čestital vodstvu in kolektivu Armatur za dobro urejeno vodenje, delo in poslovanje ter jim zaželel uspešno delo tudi v prihodnje. To željo jim bo zdaj toliko laže uresničiti, saj sodijo med urejena evropska podjetja.

Za to družbo je vodstvo Slovenskih železarn že pripravilo osnutek razvojne strategije do leta 2005. V skladu s to strategijo naj bi se obseg poslovanja Armatur v prihodnjih letih podvojil. Da bodo to dosegli, bo treba odpraviti dve največji slabosti - preveliko odvisnost od enega samega dobavitelja - to bo omogočila razširitev proizvodnega programa - na drugi strani pa tudi preveliko odvisnost od enega samega kupca.

V perspektivi naj bi Armature osvojile in razširile lastno blagovno znamko "Ravne" ter začele opravljati tudi visokokvalitetne storitve. Delež dosedanjega največjega kupca Krombacha naj bi ostal tudi v prihodnje nespremenjen, Armature pa naj bi začele same prodajati na trgih, ki jih ta kupec ne obvladuje.

O pripravah na pridobitev certifikata in o tem, kaj jim to mednarodno potrdilo za obvladovanje kakovosti pomeni, smo povprašali **tehničnega vodja Armatur Erika Krautbergerja**. Dejal je:

"Armature so se na pridobitev tega certifikata začele pripravljati že pred leti, ko so se po odcepitvi od ruskega trga usmerile na zahodnoevropsko tržišče. Če so hotele izpolnjevati stroge zahteve teh kupcev, so se morale ustrezno organizirati. Certifikat potrjuje, kar smo dosegli v minulih letih, hkrati pa za nas pomeni obveznost za nadaljnje delo.

Naši stalni kupci so nam že doslej zaupali, saj drugače ne bi mogli izvoziti kar 98 odstotkov izdelkov. Pri teh partnerjih se naš položaj s pridobitvijo certifikata ni spremenil, drugače pa je, ko pridemo k novim, potencialnim kupcem. Pri pogovorih z njimi lahko mednarodni certifikat uporabimo kot dober argument za sklepanje poslov.

V kratkem bomo imeli novo, kontrolno presojo. Ne bojimo se je, saj menim, da smo odpravili večino pomanjkljivosti, ki so jih lani presojevalci še ugotovili."

TÜV CERT CERTIFIKAT

TÜV-Zertifizierungsgemeinschaft e.V.
potrjuje s tem, da je podjetje

INDUSTRIJSKE ARMATURE

vpeljalo kakovostni menažerski sistem,
ki ga uporablja.

Preko oklica, poročilo št. 24021662
je prinešeno dokazilo, da so zahteve izpolnjene
DIN EN ISO 9001 :1994

Ta certifikat je veljaven do
November 1998
Certifikatna registerska št.
12 100 6156

11. in 12. December 1995

TÜV CERT predsednik

TÜV

TÜV BAYERN SACHSEN

München, 12. December 1995

TÜV CERT certifikacijski organ p.
TÜV-Qualitätsmanagement Firm.

Predstavnik ustanove TÜV je povedal, da je certifikacijsko presojo v Armaturah opravilo mešano podjetje TÜV Bayern Sava iz Ljubljane (večinski, 60-odstotni lastnik je TÜV Bayern iz Münchna, 40-odstotni delež pa je v lasti firme Inspect Ljubljana).

Ustanova je doslej v Sloveniji opravila že 40 certifikacij, 8 na Hrvaškem in 2 v ZRJ, delajo pa tudi v drugih državah. Nadzorna družba TÜV je najstarejša v Nemčiji, saj deluje že 125 let. Njeno matično podjetje v Münchnu zaposluje 5500 ljudi, svoja podjetja ima v 26 državah, eno med njimi v Ljubljani.

Kot je dejal predstavnik firme TÜV Stevan Radovanović, so bili za certifikacijsko presojo v Armaturah zelo dobro pripravljeni in bistvenih odstopanj od zahtev standarda niso ugotovili. Kako pa so odpravili posamezna manjša neskladja, bodo ugotovili v kratkem, ob ponovni presoji. Kakor druge mednarodne ustanove, tudi TÜV s podelitvijo certifikata ne neha nadzorovati sistema kakovosti v podjetju, temveč presoje ponavlja vsako leto, po treh letih pa se celoten postopek obnovi.

Po naročilu vlade morajo do konca leta 1997 pridobiti certifikate kakovosti vse družbe Slovenskih železarn. Doslej jih je pridobilo pet (Metal Ravne že drugega, prvega je dobil pred tremi leti, zdaj pa ga je razširil še na Jeklo Štore; Acroni Jesenice, Plamen Kropa, Armature Muta in Jeklolivarna Ravne), v petih jih bodo dosegli letos, v ostalih družbah pa prihodnje leto.

Moja Potočnik

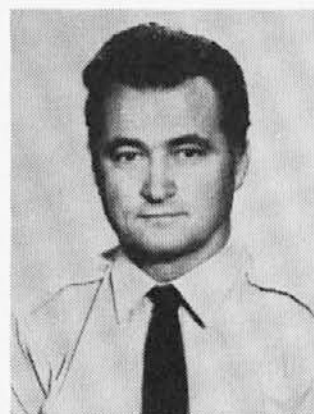
Dr. Tone Pratnekar, član IAS:

NAJ SE VRNE UGLED SLOVENSKE TEHNIŠKE INTELIGENCI

Na četrti skupščini Slovenskega akademjskega tehniškega naravoslovnega društva Satena, bila je v petek, 31. maja, v Mariboru, so med člane IAS - Inženirske akademije Slovenije - izvolili diplomiranega inženirja strojništva dr. Toneta Pratnekarja.

S tem so dali priznanje za razvojno-znanstveno delo njemu, hkrati pa tudi drugim strokovnjakom, ki delajo v družbah Železarne Ravne.

Po izvolitvi smo se z akademikom dr. Pratnekarjem pogovarjali o pomenu inženirske akademije, o njeni vlogi pri reševanju problemov slovenskega gospodarstva ter o razmerah na Ravnah.

■ *Gospod Pratnekar, kako dolgo že deluje društvo Satena in zakaj so ga ustanovili?*

Društvo je bilo ustanovljeno novembra 1994 z namenom, da združi slovensko tehniško inteligenco in ji omogoči, da znova dobi vpliv na vodenje slovenskega gospodarstva, ki je ob osamosvojitvi Slovenije prešlo v roke politikov, sociologov in ekonomistov. Tehniški strokovni kader - inženirji, doktorji tehniških znanosti, profesorji na univerzah in inštitutih - je v zadnjih letih izgubil veljavo, v veliki meri tudi zato, ker je propadla vrsta slovenskih industrijskih podjetij, veliko pa se jih bori za preživetje. Marsikje so ukinili razvojne oddelke, posamezni strokovnjaki so izgubili zaposlitev ali morajo opravljati neustrezna dela. Čeprav imajo veliko tehničnega znanja, ne morejo odločati o prestrukturiranju slovenskega gospodarstva, saj so odločilni le politični in strankarski interesi. Naloga društva in njegovih članov je ponovno oživiti delovanje tehniških strokovnjakov, okrepiti pomen znanosti ter znanja in jima povrniti odločujočo vlogo pri obnavljanju gospodarskih sistemov in tovarn v Sloveniji.

■ *Tudi na Koroškem je tehniška inteligenca v zadnjih letih doživljala težke udarce. Nekdaj močni Društvo inženirjev in*

tehnikov ter Elektrotehniško društvo sta zamrli, razvojni oddelki v Železarni Ravne so razbiti ali ukinjeni, glasu strokovnjakov na Ravnah ni slišati.

Kaj to pomeni za razvoj jeklarstva in kovinske predelave na Ravnah?

Politične aktivnosti po osamosvojitvi Slovenije so v vseh tovarnah pustile pečat, ki bo imel dolgoročne negativne učinke. Ukinili so se razvojni centri v Litostroju, Tamu, z reorganizacijo Železarne Ravne se je njen razvoj razdrobil do te mere, da nima več kritične mase, ki je nujna za vzdrževanje razvojnega, tehnološkega nivoja vsake firme, da se lahko obdrži na tržišču. Za Ravne je značilno, da so se pretrgale reprovgerige in jih zdaj z veliko težavo znova povezujemo.

Za proizvodne firme na Ravnah je že značilno pomanjkanje novih razvojnih programov. Samo Armature Muta imajo na ministrstvu za znanost in tehnologijo prijavljen razvojni projekt (Razvoj industrijskih armatur do premera 1000 mm), vse druge družbe pa rešujejo le sprotne probleme v proizvodnji, saj so bolj usmerjene v reševanje osebnih ali političnih interesov kot v razvojne naloge.

■ *Toda družbe Železarne Ravne so še vedno sposobne izdelovati vrhunske izdelke.*

Da, še so sposobne, saj imajo na razpolago odlične laboratorije - kemijskega, metalurškega in metrološkega, toda to so zdaj speči medvedi, ki bi jih bilo treba zdramiti. Včasih smo v Železarni Ravne kar naprej razvijali nove vrste jekel, od jekel za grelnice žice do materialov za nože in drugih, zdaj pa novih materialov ne razvijamo več, saj je aktivnost večine managementa usmerjena v odpuščanje delavcev, ne pa v pripravo novih proizvodnih programov. Veliko znanja je skritega v ljudeh, ki životarijo doma ali v drugih poklicih, veliko ga je že odteklo drugam.

■ *Tudi priliva novega znanja na Koroško skoraj ni.*

V slovenskem prostoru se že občutijo posledice zmanjšane vpisa študentov na metalurške in strojne oddelke univerz, kar je posledica slabših možnosti za zaposlitev teh kadrov v industriji. Kot je dejal dr. Peklenik, naj bi elita slovenske tehniške inteligence, združena v IAS, začela z dejavnostjo za dvig pomena tehniške strukture, kar bo omogočilo ponovno ožvitev proizvodnih sistemov slovenske industrije.

■ *Kaj bi v prid temu morali storiti na Ravnah?*

Nujno je vzpostaviti dolgoročno kadrovanje za vodenje posameznih proizvodnih resorjev. Letne ali celo polletne menjave ljudi na vodilnih mestih in predčasna odpuščanja priznanih strokovnjakov so dala družbam Slovenskih železarn pečat, ki bo še dolgo vplival na njihov razvoj.

Odšlo je npr. veliko dobrih strokovnjakov z livarskega področja, konstrukterjev, monterjev in orodjarjev, ki so se morali predčasno upokojiti ali so si našli delo drugje. Zaradi pogostih osebnih in organizacijskih menjav se rahljajo tudi vezi s tujimi partnerji.

Ker ni razvojne dejavnosti, strokovnjaki, ki so že zaposleni, ne opravljajo ustreznega dela, pa tudi novi programi, ki bi zagotavljali zaposlitev novih strokovnjakov, ne nastajajo. Proti odpuščanju delavcev se borijo samo sindikati, njihovo prizadevanje pa je brezplodno, če ni delovnih mest, ki bi jih lahko zagotovili novi razvojni in proizvodni programi.

■ *Kje je rešitev za podjetja Železarne Ravne?*

Samo v tesni povezavi reproverig od proizvodnje jekla do predelave in obdelave izdelkov.

■ *V zadnjem času smo bili priča povezovanju družb znotraj SŽ. Ste imeli v mislih to?*

Združitev Metala in Jekla ni v konceptu povezovanja v reproverige. Na Ravnah pa sta se združili družbi Stroji in STO. Z združitvijo se je okrepil tudi kadrovski potencial nove firme, kar bi

lahko veliko pomenilo. Žal pa ta družba nima jasnega koncepta lastnega proizvodnega programa z lastno blagovno znamko - le stiskalnice prodajajo pod oznako Ravne.

Pred leti sta imeli ti družbi možnost, da bi se usmerili v proizvodnjo težkih orodij za avtomobilsko industrijo; program bi se povezoval v reproverigo s proizvodnjo stiskalnic. Za program se nista odločili in francoski partner je v tem času zgradil eno tako tovarno v Turčiji, drugo pa gradi na Madžarskem. Prepričan sem, da so Ravne z odklonitvijo tega projekta veliko izgubile, saj bi predstavljal reproverigo livarstvu - težki livarni sive litine v Štorah in livarni jeklene litine na Ravnah, kjer razpolagajo tudi s strojnimi zmogljivostmi za mehansko obdelavo.

"Prodaja uspešnih tovarn in podjetij tujcem, tudi zapleti pri privatizaciji nekaterih, za naše gospodarstvo pomembnih firm, degradacija v preteklosti ekonomsko uspešnih proizvodenj na nivo opravljanja "lohn" poslov za tuje firme, pretirano odpuščanje delavcev in druga spremljajoča negativna dogajanja kažejo na nedomiselnost, togost in tudi nekompetentnost tistih, ki kreirajo našo gospodarsko politiko."

(Dr. Jancz Peklenik, Inženirska Akademija Slovenije in naša nacionalna samobitnost. Samozavest tehniške inteligence, Delo, SP, 22. 6. 96, str. 3)

■ *Vodstvo Slovenskih železarn pripravlja strategijo razvoja do leta 2005. Kakšen bo prihodnji razvoj metalurgije in kovinske predelave na Ravnah?*

Dokumenti, ki so že pripravljani, so zaupne narave, zato o tem, kakšen razvoj je predviden za Ravne, ne morem govoriti. Menim pa, da bi moral biti usmerjen v razvoj izdelkov z lastno blagovno znamko Ravne. Le naša jekla so se doslej ponašala z njo in stiskalnice iz Strojev, vse drugo prodajamo pod imeni tujih partnerjev, ki tiščijo k tlom razvojnike in proizvajalce končnih izdelkov. Certifikat ISO omogoča, da prodajamo izdelke z lastno blagovno znamko. V zvezi s tem bomo morali še veliko narediti, a če bomo hoteli preživeti, se temu ne bomo smeli izogniti.

■ *Gospod Pratnekar, čestitam Vam za izvolitev v IAS in hvala za pogovor.*

Mojca Potočnik

HVALITI SE JE TREBA S KAKOVOSTNIM PROPAGANDNIM GRADIVOM

Nekoč, pred leti, ko je bila Železarna Ravne še samo tozdrovsko razdeljena, je v železarni delovala enotna propagandna služba. Ta je oblikovala tudi enotno "lastno podobo" podjetja z vsemi izdajami in oblikami propagandnih gradiv.

Po podržavljenju železarne in po njeni razcepitvi na večje in manjše družbe so oddelek za propagando ukinili, oblikovalko Lidijo Fišer pa so zaposlili v družbi Stroji in letos v Strojih in tehnološki opremi. Z njo sem se pogovarjala o pomenu propagandne dejavnosti in o stanju na tem področju v družbah Železarne Ravne.

"Ko gledam razne tiskovine, izdelke iz papirnega materiala, vidim, da so nekateri zelo lepo, estetsko oblikovani," je začela razvijati svojo misel oblikovalka Lidija. "Zanimivo je to, da lepe izdelke ljudje opazijo, tudi tisti, ki niso doma v grafični ali oblikovalski stroki. Ne razmišljajo o tem, zakaj so jim všeč, ampak si preprosto zaželejo tak izdelek imeti pri sebi, ga ohraniti kot vir za lastno zamisel in nimajo srca, da bi ga vrgli v koš. Gotovo je, da si izdajatelj takega izdelka pridobi simpatije kupca."

Kako pa vi kot strokovnjak razločujete dobro od slabega?

"Za izdelkom, ki vzbudi moje občudovanje, potem ko ga analiziram, vedno ugotovim temeljito strokovnost. Najsi gre za prospekt ali za kako drugo publikacijo, povsod opaziš, da se oblika ujema z vsebino in da se medsebojno dopolnjujeta. Grafični izdelek je dober, če oblikovalec upošteva likovne in grafične zakonitosti in če besedilo da dihati. Slabi izdelki pa ob soočanju s temi zakonitostmi padejo na izpitu."

Kako se lotevate oblikovanja grafičnega propagandnega izdelka?

"Da lahko nastane solidna tiskovina, se je treba že vnaprej dogovoriti, za kak namen jo naročnik potrebuje. Če gre za področje marketinga, mora vsebina temeljiti na raziskavah trga, upoštevati pričakovanja kupcev ter jim postreči s stvarnimi, nenapihjenimi podatki. Papir sam res prenese marsikaj, toda če hočeš na podlagi take publikacije pridobivati poslovne sodelavce, mora stranka ob stiku s podjetjem ugotoviti, da papir ni lagal. Le tako si lahko podjetje ustvari zaupanje bodočih kupcev."

V primerjavi z nekaterimi podjetji, ki izdelujejo stvari za široko porabo, družbe Železarne Ravne na reklamo ne dajo veliko.

"Reklama železarskih podjetij je usmerjena bistveno bolj ozko - na kupce in naročnike storitev, kljub temu je pomembno, da reklamno gradivo oblikuje nekdo, ki je tu zaposlen in hkrati lahko ustvarja celotno podobo teh družb. V dolgoletni praksi sem si ustvarila osebni pristop k temu oblikovanju. Nastal je ob včasih kar ostrem kresanju mnenj, ko so bile zahteve naročnika drugačne od mojega oblikovalskega koncepta in od strokovne podlage zanj."

Na kaj se predvsem ozirate pri oblikovanju?

"Preden se lotim oblikovanja, vselej pomislim na branžo, na katero se gradivo nanaša. Čutim ločnico med metalurgijo (jcklo žari, se kuha) in mehansko obdelavo kovin (hladnost barv). Pravzaprav sem vedno želela za vsak prospekt iskati rešitve od začetka. Vsaka vsebina mi je narekovala svojstven pristop. Pri prospektih za metalurgijo nikoli ne bi uporabila hladnih barv in ostrega likovnega izraza: ker je slikovno gradivo žareče, vroče, sem za poudarek velikokrat uporabila temna ozadja in zemeljske barvne tone. Pri prospektu za Nože pa sem npr. prešla od modre na vijolično barvo, ker mi je ta predstavljala ostrino. Tudi znotraj sem ta prospekt reševala geometrijsko ostro, ne z oblimi linijami. Temu konceptu sem prilagodila vse detajle - črto, trikotnik, polkrog - vsakega sem uporabila z določenim namenom in zato, da bi tisti, ki to gledajo, moj namen tudi začutili.

Pri oblikovanju vsch prospektov dajem velik pomen čitljivosti polj, ki nosijo vsebino. Dosežem jo s presledki

med odstavki, z velikostjo in jakostjo črk. Besedila nikoli ne zasencim ali zameglim z obrisi in obrobi. Ravnam se po načelu, da bralec ob prospektu ali publikaciji ne sme postati nervozen, ker težko razbere tisto, kar išče.”

Vendar danes izhaja veliko zelo pestro oblikovanih tiskanih izdelkov, od prospektov do časopisov in knjig.

“V dobi računalništva se loti grafičnega oblikovanja marsikdo, kdor zna ravnati z računalnikom, nima pa grafičnega znanja in estetskih meril. Na posameznem izdelku uporabijo vse možnosti, ki jih daje računalnik, pri tem pa se izgubijo eleganca, sporočilnost in estetika. Skratka, nastane kič.

V razmerah, ko vsem primanjkuje denarja, podjetja iščejo najcenejše možnosti, da pridejo do propagandnih gradiv, ki jih potrebujejo. Toda ne zavedajo se, da so najcenejše rešitve pogosto najdražje. Tako delo zaupajo amaterjem, ki naredijo dvojno škodo: slabo propagandno gradivo in nezadovoljiv propagandni učinek.

“Pred leti sem za celotno železarno oblikovala vrečke z ročajem. Posamezne družbe so pozneje uporabile isti dizajn, vendar s spremembami, ki so mojo zamisel popolnoma izničile. Seveda me za dovoljenje nihče ni vprašal, čeprav so moralne avtorske pravice trajne.”

Najbrž pa se pri delu spopadate še z drugačnimi težavami.

“Nekatere firme nimajo denarja. Naj povem, da rada svetujem in za vsako malenkost tudi ne zahtevam naročilnice.

Pripombe pa imam glede dolžine in rabe dolgega imena (kratka oblika) družbe Stroj in tehnološka oprema, d. o. o., Ravne na Koroškem. Že pri predstavitvi po telefonu bi postali sogovorniku dolgočasni, obenem pa bi zapravljali denar za nepotrebne impulze. Vskod se zato znajde na kratko, po svoje. Kakšen smisel pa ima ime, ki ga (skoraj) nihče ne uporablja?”

Taka sta logotip
in pravilni
znak Armatur.

SLOVENSKE ŽELEZARNE
ARMATURE Muta • RAVNE d.o.o.

SLOVENSKE ŽELEZARNE
ARMATURE MUTA
RAVNE d.o.o.

Trajalo je precej časa, da so nekatera železarska podjetja začela znova naročati tovrstne storitve pri meni. Tako sem od Metala že dobila naročilo za plakat in prospekt, od Nožev pa naročilo za plakat.”

Armature pa so šle mimo vas.

“Izdelali so prospekt, kakršnega ne bi smeli deliti, saj je v posmeh podjetju in njegovim partnerjem. Za podlago so vzeli star (moj) prospekt, česar jim ne zamerim, toda spremenili so ga tako, da so podrli vsa pravila oblikovanja in spremenili proporce. V mislih imam znak in logotip firme na prvi strani prospekta. Logotipe vseh družb Železarne Ravne sem izdelala ob njihovi ustanovitvi. Znak in napis sta natančno določena. Tu pa je vse zrušeno, znak me spominja na ameriški kip svobode.”

Ste podobno potvarjanje vašega avtorskega dela doživeli še kdaj?”

Kako ste sicer zadovoljni z delom, ki ga opravljate?

“Nasplošno sem zadovoljna. Vesela sem, ko vidim, da je vse več ljudi, ki cenijo moje delo, sprejemajo moje predloge in so ponosni, če grejo v tujino z lepim prospektom ali plakatom ali če lahko predstavljajo izdelke v lepo urejenem sejmskem prostoru, kakor smo ga uredili npr. na sejmu v Hannoveru. Zadovoljna sem bila tudi s sodelovanjem pri jubilejnem zborniku Železarne Ravne. Kakor ga je bilo treba na hitro narediti, menim, da smo ustvarili oblikovno, vsebinsko in jezikovno dober izdelek po solidni ceni.”

Želim vam še veliko izvirnih zamisli in uspešno delo tudi v prihodnje.

Mojca Potočnik

TRETJE LETO ZASEBNIH PODJETIJ

Iz t.i. podjetij C, ki so opravljala storitvene dejavnosti (predvsem) za proizvodna železarska podjetja, se je leta 1993 in 1994 oblikovalo 21 novih družb (18 d. o. o. in 3 s. p.) ter en javni zavod. V njih se je takrat zaposlilo prek 430 delavcev, sedaj pa omogočajo preživetje 445 zaposlenim (do največjih sprememb je v tem času prišlo v Serpi, kjer se je število zaposlenih s 104 dvignilo na 121, ter v Transkorju, kjer se je od 77 zmanjšalo na 62, ena družba (s. p.) pa je medtem prenehala delovati).

O odnosih med proizvodnimi in zasebnimi storitvenimi podjetji smo v Informativnem fužinarju obširno pisali že lani, ko smo objavili odgovore iz anketnih vprašalnikov. Razmere glede plačevanja storitev se tudi letos niso bistveno spremenile, saj imajo tudi proizvodna podjetja večje ali manjše težave v poslovanju. Zato povzemamo le nekatere novosti iz življenja zasebnih družb.

Ugodnost enoletne brezplačne uporabe poslovnih prostorov je vsem zasebnim podjetjem že potekla. Od avgusta 1995 tiste družbe, ki imajo pisarne v upravni zgradbi železarne, zanje že plačujejo najemnino.

Račune izstavlja lastnik stavbe - podjetje Metal, ki z najemniki prostorov najpogosteje opravi pobot, saj je tudi kupec storitev zasebnih podjetij. Račune za najemnino pa prejemajo tudi družbe, ki so nastale iz VIP, a te svojih obveznosti menda ne poravnavajo redno. Čakajo namreč, da se bo VIP priključil eni od proizvodnih družb (najverjetneje bo to STO), saj bi se potem odprle možnosti za medsebojne kompenzacije.

Zasebne družbe še vedno uporabljajo tudi večino proizvodnih sredstev oziroma opreme, ki je last podjetij, iz katerih so izšle. Predvideno je bilo, da jo bodo lahko po letu dni brezplačne uporabe odkupile (ali vzele v najem, oziroma vrnile), njihovo vrednost pa naj bi določila skupina strokovnjakov iz proizvodnih družb. V vodstvu projekta pa so si pozneje premislili in odločili, da mora to delo opraviti uradni cenilec. S cenitvami sodnega izvedenca in cenilca za strojno stroko Hermana Lesjaka z začetka leta pa se zasebna podjetja niso strinjala, saj so bile nestvarne. (Za ponazoritev: za osebni računalnik iz leta 1987 bi moral kupec odšteti kar 154.600 SIT). Cenitev osnovnih sredstev je nato prevzelo podjetje SAMPS Trbovlje. Opravilo jo je v skladu s standardi strokovnega ocenjevanja premičnin, ki jih je sprejel Svet Agencije RS za privatizacijo, usklajeni pa so tudi z mednarodno uveljavljenimi standardi ameriškega združenja ocenjevalcev ASA. (Isti računalnik je npr. sedaj na prodaj po pošteni tržni ceni 22.300 SIT.) S to cenitvijo so se zasebna podjetja v glavnem strinjala. Odkup opreme bo tako stekel takoj, ko se bodo kupci in prodajalci pogodili o plačilnih pogojih.

Letos se je okrepilo tudi sodelovanje med zasebnimi podjetji, saj se zavedajo, da bodo le povezana in enotna dosegla več kot vsako posamezno. Direktorji se srečujejo na rednih mesečnih sestankih. Rezultat njihovega sodelovanja je tudi skupen zahtevek za izplačilo zamudnih obresti, ki jim jih dolguje večina proizvodnih podjetij za lani. Za leto 1994 jim je namreč zamudne obresti zaračunalo le nekaj zasebnih podjetij, letos pa so s skupnim dopisom obvestila vse direktorje družb A, da bodo to vsa storila tudi za leto 1995. Kar nekaj razlogov je bilo za to: zamudne obresti so opredeljene v pogodbah o opravljanju storitev, tudi zasebne družbe jih morajo poravnati svojim dobaviteljem, saj zaradi nerednega plačevanja znotraj železarne zamujajo s pla-

čili, dogaja pa se tudi, da proizvodna podjetja zasebnim družbam izstavijo račun za plačilo zamudnih obresti. Preverjanje po železarskih podjetjih je pokazalo, da so ta letos zahtevke za plačilo zamudnih obresti (če so jih seveda dobila) poknjžila. V Metalu pa so npr. nekaterim družbam predlagali njihov odpis, ker le-te še vedno brezplačno uporabljajo njihovo opremo. Vprašanje pa seveda je, kdaj bodo dolžniki poplačali račune.

Zasebna podjetja so letos pripravila še nekaj skupnih akcij: januarja so na družabno (po)novoletno srečanje povabila predstavnike proizvodnih družb; skupaj z občino Ravne - Prevalje so bila pokrovitelj koncerta krstne izvedbe Ajdne, glasbe o času, skladatelja Lojzeta Lebiča; pripravljajo predlog nove prometne ureditve na območju tovarne, s tablo s seznamom zasebnih družb ob vhodih v železarno pa bodo poskrbela za svojo "vidnost".

Žal pa se ni uresničila želja direktorjev zasebnih podjetij, da bi s pristojnimi v proizvodnih podjetjih dosegli dogovor o točno določenih dnevih v mesecu, ko bi njihova podjetja plačevala storitvene firme. V slednjih bi tako laže načrtovali izplačilne dneve, ki so zdaj v nekaterih podjetjih prej, drugje pa pozneje. Poleg izplačilnih dnevov pa bi po mnenju direktorjev morali v zasebnih podjetjih v prihodnje poenotiti tudi način izplačila regresa.

A. Č.

ZA BOLJŠE POSLOVANJE -

poiskati kupce zunaj železarne

Za oceno dosedanjega poteka privatizacije storitvenih družb smo povprašali

Braneta Žerdonerja, ki je kot član

Uprave Slovenskih železarn vodil ta projekt.

• *Kakšen je bil namen privatizacije storitvenih podjetij: Poslovnega servisa, Zaščite, Transloga in VIP?*

"S privatizacijo storitvenih podjetij smo povezali procesa kadrovskega prestrukturiranja in dezinvestiranja. Na eni strani smo želeli doseči ekonomske učinke s prodajo proizvodnih sredstev, na drugi strani pa smo s privatizacijo nameravali oblikovati tako število izvajalcev na teh področjih, ki je prilagojeno novim možnostim proizvodnih družb. Sedaj te dejavnosti potekajo pod skrbništvom zasebnega interesa, ki je - dokazano - boljši skrbnik kapitala kot družbeni.

Osnovna sredstva, ki so jih do zdaj imela zasebna podjetja v najemu pod ugodnimi pogoji, smo jim sedaj pripravljene prodati. Seveda ne vseh (le-te zainteresenti že poznajo), s seznama pa so izločene tudi stavbe. Če bo zanimanje za nakup tudi na drugi strani, bomo to lahko izpeljali. Družba Transkor je bila pač prva, ki se je kar hitro po ustanovitvi odločila za odkup osnovnih sredstev, z izjemo paletnih vozil, železniškega tira ipd. Ni šlo torej za brezplačni prenos, temveč za kupoprodajno pogodbo z devizno klavzulo in s plačilnim rokom od treh do petih let, za zaloge pa leto dni."

• *Nekateri trdijo, da so storitve zdaj za proizvodna podjetja dražja kot prej, ko so le-te nudili v podjetjih C.*

"Takšna razmišljanja niso utemeljena, saj cene storitev preverjajo tudi v proizvodnih družbah, poleg tega pa jih s konkurenčnimi ponudbami oblikuje tudi trg. Za podjetja, ki opravljajo takšne storitve, da bi bilo zbiranje dodatnih ponudb nesmiselno, pa trdim, da so plače v njih primerljive s plačami v proizvodnih družbah ali pa celo nižje. Poleg tega je število zaposlenih v storitvenih dejavnostih vsaj za 30 odst. manjše kot pred reorganizacijo. Ker so bili tudi pogoji najema prostorov in opreme v prvih dveh letih delovanja zasebnih družb ugodni, so bile cene storitev ustrezno nižje. Možno pa je, da bo odslej katera storitev tudi dražja, ker v bližnji in daljni okolici ni konkurenčnega ponudnika. Vendar pa velika večina družb monopola, ki ga ima na trgu zaradi specifičnega znanja zaposlenih, ne izrablja."

• *V zasebnih podjetjih se pritožujejo nad nerednim plačevanjem storitev.*

"Ob tem je treba upoštevati, da so lani vse družbe, razen Nožev, poslovale z izgubo. Družbe so povečevale svojo zadolženost, kar so občutile tudi servisne službe. Podjetnikom zato ponovno svetujem, da si nenehno, korak za korakom, prizadevajo za razširitev trga zunaj sistema Slovenskih železarn. Tako bodo povečali socialno varnost sebi in svojim zaposlenim."

• *Ali je proces privatizacije končan?*

"Mislim, da je v glavnem končan. Vsaj 95 odst. možnosti za to je izčrpanih. Če pa se bo pokazala še kakšna priložnost, jo bomo novim podjetnikom pomagali uresničiti."

• *Od časa do časa se razširijo govorice o ponovni priključitvi storitvenih dejavnosti podjetjem Slovenskih železarn.*

"Resnih razlogov za tako odločitev ni."

A. Č.

PETA ZAPOREDNA ZMAGA RAVENSKIH POKLICNIH GASILCEV

Po prepričljivih zmagah na Ravnah, v Lendavi, Novi Gorici in v Sežani je Poklicna gasilska enota Ravne slavila še **peto zaporedno zmago v specialni gasilski disciplini**, tokrat na 14. delovno - športnem tekmovanju poklicnih gasilcev Republike Slovenije, ki je bilo junija v Krškem. Pri gasilskem zavodu so ponosni na novo lovoriko, ki je odraz nesebičnega dela, znanja ter pripravljenosti in volje vseh zaposlenih, da vselej priskočijo na pomoč. So majhna gasilska enota, ki šteje le osemnajst zaposlenih, zato je vsakoletni uspeh na tekmovanju še toliko večji. V gasilski disciplini so tekmovali (na sliki): **Bojan Zavratnik in Jože Gruber** (spredaj) ter **Srečko Grobelnik, Janko Osojnik** (mentor) in **Vinko Salčnik** (stojijo). **Čestitamo!**

Naši poklicni gasilci so v Krškem nastopili še v dveh panogah. Pri kegljanju so le za štiri keglje zaostali za zmagovalci iz Nove Gorice in osvojili 2. mesto, medtem ko pri namiznem tenisu niso imeli prave sreče pri žrebu. Že uvodoma so naleteli na izjemno močne nasprotnike, Trboveljčane, doživeli poraz in na koncu osvojili 10. mesto med dvanajstimi ekipami.

Ivo Mlakar

OSKRBA Z ENERGIJO V MAJU 1996

Dobava primarnih energentov je bila v mesecu maju v redu, enako tudi proizvodnja in oskrba porabnikov s sekundarnimi energenti.

V naslednji tabeli so podane porabe zemeljskega plina za posamezna podjetja in odstopanja od mesečnega načrta.

Poleg oskrbe

porabnikov z energenti smo zbrali od družb Železarne Ravne 67,5 m³ in od zunanjih dobaviteljev 44,5 m³ ali skupaj 112 m³ odpadne emulzije. Za sežig pa smo skupno zbrali 76.600 kg odpadnega olja, in sicer: 8.100 kg od družb železarne, 15.000 kg od zunanjih dobaviteljev ter 53.500 kg s cepljenjem emulzije.

D R U Ž B A	PLAN PORABE (Sm ³)	PORABA (Sm ³)	INDEKS
SŽ - METAL Ravne, d. o. o.	2.178.990	2.494.995	114.5
SŽ - JEKLOLIVARNA Ravne, d. o. o.	129.270	104.964	81.2
SŽ - STROJI IN TEH. OPR. Ravne, d. o. o.	35.960	45.471	126.4
ENERGETIKA Ravne, d. o. o.	147.870	148.740	100.6
S K U P A J	2.492.090	2.941.170	112.1

Za normalno obratovanje in oskrbo porabnikov z energenti pa smo opravili načrtovane preventivne periodične preglede in vzdrževalna dela na energetskih napravah in omrežju.

Na parnem kotlu št. 2 in vročevodnem kotlu št. 2 in 3 smo opravili dimnikarsko čiščenje. Ker je konec kurilne sezone, smo pričeli na vseh napravah centralne kurjave z rednimi letnimi pregledi in popravili.

Med prvomajskimi prazniki smo izprali omrežje hladilne vode v Železarni Ravne in od zajetja na Prevaljah do filtrirne postaje v železarni, za novo žarilno peč CONTI 5 v valjarni pa smo izdelali nov priključek za hladilno vodo.

V hali bivše lahke kovačnice, kjer urejajo prostore za maloprodajo, smo izdelali nov cevovod za komprimirani zrak in pitno vodo.

Na podlagi naročil smo opravili tudi več servisnih del in predelav na strojnih napravah in omrežju centralne kurjave za zunanje naročnike.

Inž. Ferdo Kotnik

POŠKRBIMO ZA PRAVILEN KRVNI PRITISK

Znano je, da veliko ljudi nima uravnovešenega krvnega pritiska. Ker pa prenizek, previsok ali nihajoč krvni pritisk slabo vpliva na človekovo počutje in ima tudi negativne posledice za njegovo zdravje, je treba poskrbeti, da se pritisk uravna in postane normalen.

To dosežemo tako, da odpravimo vzroke, ki bi povzročili spremembo pritiska (ti so lahko bolezenski ali psihični, npr. stres). Če pa se vrednosti pritiska bistveno razločujejo od normalnih, se moramo zdraviti. Toda najprej moramo vedeti, kakšen pritisk sploh imamo.

Biro za varstvo delavcev v Železarni Ravne je že doslej omogočal tistim, ki so imeli težave, da so si prihajali merit pritisk na postajo prve pomoči. Ob koncu letošnjega poletja pa bo začel z veliko preventivno akcijo - merjenjem krvnega pritiska - za vse zaposlene v družbah Železarne Ravne. Pritisk si bo mogoče meriti vsak dan ob določenem času; urnik merjenja za posamezne družbe ali obrate bodo objavili avgusta. Želijo namreč, da bi v akciji sodelovalo kar največ zaposlenih, vendar jim na merjenje ne bi bilo treba čakati v vrsti. Zaposleni si bodo lahko merili pritisk v katerem koli času, vendar ne tedaj, ko so močno fizično ali psihično obremenjeni, saj v takem stanju vrednosti niso normalne.

Medicinske sestre na postaji prve pomoči bodo vsem, ki jim bodo izmerile pritisk in ta ne bo normalen (bo previsok ali prenizek), svetovale, kako naj ravnajo, da se bo uravnal. V primerih, ko je mogoče stanje izboljšati z ustreznim načinom prehranjevanja, s počitkom oziroma z boljšim razmerjem med delom in počitkom, bodo zaposlene povabile, naj si prihajajo pritisk redno merit; v primerih, ko bodo težave prevelike, bodo paciente napotile k zdravniku.

Kot je dejal direktor BVD Ravne Mirko Vošner, se organizatorji te akcije zavedajo, da se njenih učinkov ne bo dalo izmeriti. Toda ker so bolezn srca in ožilja - krvi pritisk je tihi ubijalec - med najpogostejšimi vzroki smrti, bodo v biroju veseli, če bodo vsaj koga izmed zaposlenih "odkrili" in ga poslali na pravočasno zdravljenje. S tem bodo preprečili usodne posledice in prihranili stroške za zdravljenje v primeru komplikacij.

V akcijo podprl tudi Zavod za zdravstveno varstvo Slovenije.

PRIPRAVIL

BVD Ravne, d. o. o. v sodelovanju z uredništvom Informativnega fužinarja

KAJ JE KRVNI PRITISK

Krvni pritisk je pritisk pretakajoče se krvi na stene žil. Odvisen je predvsem od moči srca in od upora žil, manj pa od količine krvi in položaja telesa. Največji krvni pritisk je v levem srčnem prekatu, v žilah se potem polagoma zmanjšuje do ustja zbiralne vene v desni preddvor, kjer je enak ničli; temu ustrezno se zmanjšuje tudi hitrost pretakanja krvi.

Krvni pritisk merimo na nadlahtni arteriji. Nadlaket ovijemo s cevasto manšeto, ki jo na roki napolnimo z zrakom, pritisk pa nam kaže steber živega srebra. Če zrak iz manšete izpustimo, ta pritisk takoj pade in končno zaznamo pulz v komolčnem sklepu ter v tem trenutku odberemo zgornjo (sistolično) mejno vrednost krvnega pritiska: če pritisk manšete še zmanjšujemo, se s spodnjo (diastolično) mejno vrednostjo izgubi šum, ki ga povzroča pulz, ker žila sedaj utriplje brez zunanjega odpora.

Povprečni krvni pritisk odraslega je približno 140/70 mm/Hg; število 140 označuje sistolični, 70 pa diastolični pritisk, mm/Hg pomeni višino živosrebrnega stolpca v milimetrih. Ta vrednost lahko niha, ne da bi pomenila bolezensko spremembo, nekako med 110 do 145 mm/Hg pri sistoličnem in 60 do 80 mm/Hg pri diastoličnem pritisku. Ob telesni obremenitvi ali razburjenju se pritisk prehodno poveča do približno 170/90 mm/Hg. Običajno zatrjevanje, da naj bi bil pravi zgornji pritisk toliko nad 100, kolikor je človek star, nima nikakršne podlage.

ZNIŽAN KRVNI PRITISK

Zmerno znižan krvni pritisk (hipotonija) večinoma ne povzroča niti subjektivnih težav niti objektivnih bolezenskih sprememb v organih.

Znižan krvni pritisk zdravnik večinoma po naključju ugotovi pri drugih preiskavah. Če pa vrednost krvnega pritiska pade pri moških pod 105, pri ženskah pa pod 100, lahko računamo, da se bodo pojavile tudi bolezenske motnje. Tako nizek pritisk lahko nastane zaradi konstitucije organizma ali pa predhodne bolezni, po kateri je krvni pritisk padel z normalne na prenizko vrednost. V takih primerih se začnejo motnje, kot so: hitra utrujenost, omotičnost, pomanjkanje zraka, temnitev in migetanje pred očmi, šumenje v ušesih in razbijanje srca. Te težave se pojavijo predvsem zjutraj, podnevi pa s počasnim treningom preminejo. Motnje zaradi prenizkega pritiska se pojavljajo predvsem pri spremembi položaja telesa - če na primer ležimo in hitro vstanemo.

Zdravljenje

Pri zdravljenju prenizkega krvnega pritiska ima pomembno vlogo treniranje krvnega obtoka potem, ko je bolezen, ki je znižanje pritiska povzročila, že ozdravljena. Odločilna pri zdravljenju znižane krvnega pritiska pa sta splošno naravno življenje in naravni način zdravljenja.

ZVIŠAN KRVNI PRITISK

Zvišan krvni pritisk (hipertonija) je pritisk, ki znaša pri odraslih pri skrčenju srca (sistoli) 145 do 160, pri razširitvi srca (diastoli) pa 90 do 95 mm/Hg.

Pri opisovanju dejavnikov tveganja je zvišan krvni pritisk uvrščen v prvo skupino, saj se posledice kažejo na možganih, na srcu, na ledvicah in odvodnicah zlasti spodnjih udov. Bolezenski znaki so različni: pojavljajo se utrujenost, vrtoglavica, glavobol, tesnoba v prsih, živčnost, nespečnost.

Kako preprečimo in zdravimo zvišan krvni pritisk

→ Treba je spremeniti način življenja, prehrano in pri razviti bolezni redno jemati zdravila, čeprav se bo krvni pritisk normaliziral.

→ Z jedilnika izločimo vsa zelo slana živila, hrane ne solimo pretirano.

→ Uživamo manj pikantno hrano.

→ Če je krvni pritisk povezan z debelostjo, pride v poštev shujševalna dieta.

VELJA PRAVILO: Kdor ne bo našel pravih mere med delom in počitkom, kdor ne bo opustil škodljivih razvad (kajenje, pitje kave, alkohola), kdor se ne bo naučil živeti sproščeno, ta tudi z zdravili ne bo dosegel zaželenega učinka.

Zadnji krvodajalski akciji OB ROB

So stvari, ki nas hitro razburijo. Še posebej, če gre za domnevno oviranje pri takšnem humanem dejanju, kot je darovanje krvi.

Sredi junija je na naše uredništvo poklical ogorčen delavec in povedal, da se krvodajalske akcije, ki je takrat potekala na Ravnah, ne smejo udeležiti zaposleni iz železarskih družb. Šli smo po sledi informacije in ugotovili naslednje:

Ena od organizatoric krvodajalske akcije, **Mira Trafela** iz Krajevnega odbora RKS, je razpolagala že z bolj konkretnimi podatki: prepoved udeležbe naj bi veljala le za delavce iz Jeklolivarne. Dvodnevne dopoldanske krvodajalske akcije pa se je sicer udeležilo okrog 400 ljudi.

Poklicali smo direktorja Jeklolivarne **dipl. inž. Viljema Štifterja**, ki so ga pred tem že skušali pregovoriti tudi z Območne organizacije RKS. Pojasnil je, da sploh ne gre za generalno nasprotovanje udeležbi zaposlenih na krvodajalski akciji, saj zaradi t. i. ozkega grla tega niso dovolili le delavcem iz modelne in težke hale, njihovo število pa ni bilo večje od 10. Delavci iz drugih obratov, ki so želeli dati kri, so to lahko neovirano storili.

Kot je povedal direktor BVD **dipl. inž. Mirko Vošner**, morajo delavci, ki se želijo udeležiti krvodajalske akcije, na Postaji prve pomoči dvigniti napotnico. Podpiše jo njihov nadrejeni in jim tako odobri odsotnost z dela. Problem pa je seveda ravno v tem, ker krvodajalcu pripadeta dva prosta dneva s pravico do nadomestila plače (oz. en dan, če mu kri zaradi zdravstvenih razlogov ni bila odvzeta). Dvodnevna odsotnost se na nekaterih delovnih mestih močno pozna; še posebej, ker se je število zaposlenih v železarni v zadnjih letih zelo zmanjšalo in je za odsotne delavce težko najti nadomestilo. (Ponekod pa so se npr. dogovorili za bolj fleksibilno izrabljanje pravic - prosti dan uveljavljajo pozneje.)

M. Vošner je ob tem opozoril tudi na to, da sedaj "stroške" udeležbe delavcev na krvodajalski akciji v celoti krije delodajalec, ki že sicer redno plačuje prispevke za zdravstveno zavarovanje in nevarnost nesreč pri delu. Po njegovem mnenju je potrebna sistemska sprememba, npr. da bi bila podjetja oproščena plačila teh prispevkov za krvodajalca oziroma bi jim le-te refundirali.

Ugotovili smo tudi, da za tistega, ki želi darovati kri in tega zaradi obveznosti na delovnem mestu ne more storiti na krvodajalskih akcijah v kraju, ni ovir: železarji lahko dajo kri **vsak torek in četrtek v bolnišnici v Slovenj Gradcu**.

Iz železarne se je, po doslej zbranih podatkih, nedavnih krvodajalskih akcij na Ravnah, v Mežici in Žerjavu udeležilo 296 delavcev: 131 iz Strojev in tehnološke opreme, 71 iz Metala, 42 iz Jeklolivarne, 12 iz Energetike, 8 iz Nožev ter 32 iz drugih podjetij.

Veseli smo, ker se je na koncu poizvedovanja vendarle izkazalo, da prva informacija ni bila točna. Ob takih dogodkih bi si želeli več preverjanja podatkov, preden prodrejo v javnost in jo po nepotrebnem vznemirjajo.

IZBOLJŠAJMO KOMUNICIRANJE - Izognili se bomo nesporazumom in konfliktom!

IC Smeri, d. o. o. je organiziral seminar Učinkovito komuniciranje za ženske. Prof. Nada Mulej z Andragoškega centra Ljubljana je udeleženkam usposabljanja spregovorila o značilnostih komunikacije in o boljšem upravljanju s svojim življenjem. Kljub temu, da je bil seminar namenjen ženskam, pa je tema o komuniciranju pomembna tudi za moške, zato objavljamo nekaj povzetkov predavanja.

Pravila uspešnega sporazumevanja

1. Sposobnost komuniciranja je pridobljena (ne prirojena), zato je učni proces, ki traja vse življenje.

2. Predpostavljajte, da vašega sporočila tisti, ki jim je bilo namenjeno, ne bodo pravilno razumeli. Bodite pozorni na njihove odzive. Preverite najprej pri sebi, če niste dosegli, kar ste hoteli.

3. Posredujemo sporočila (z besedami in vedenjem), ki šele v glavah poslušalcev postanejo pomeni. Le-ti nastanejo bolj kot posledica tega, **kako** nekaj povemo, kot tega, **kaj** povemo. (Z govoročo telesa posredujemo kar 55 odst. sporočil, z barvo in hitrostjo glasu 38 odst., z vsebino povedanega pa le 7 odst.)

4. Ob vsakem srečanju dveh ljudi poteka med njima komunikacija, tudi če si ne pošiljata nobenih besednih sporočil. Komunikacija tudi ni enosmeren proces; dobra komunikacija je podobna zanki in je večno sovpeljiva.

5. Večino informacij sprejememo z očmi. Če se besede ne ujemajo z govoročo telesa, poslušalci verjamejo nebesedni komunikaciji. Če je človek iskren, je prepričljiv!

6. Kadar v komunikaciji ne dosežemo zelenega cilja, moramo spremeniti način komuniciranja.

7. Za komuniciranje ni receptov; to je namreč dinamičen proces, ko se odzivamo na sporočila drugega v konkretni situaciji. Najprej moramo ugotoviti, kaj hočemo z njo doseči sami, kaj hoče drugi in kako bova ob tem oba pridobila. V dobri komunikaciji ni porazenca in zmagovalca.

8. Na sporazumevanje z drugimi ljudmi odločilno vpliva naša samopodoba. Samo človek s pozitivno podobo o sebi bo tudi v drugih ljudeh iskal pozitivno in ne bo čutil potrebe, da bi drugim dokazoval svojo pomembnost oziroma nepomembnost. Do motenj in konfliktov v komunikaciji med ljudmi prihaja, ker ljudje s slabšo samopodobo v stresnih situacijah ta občutek prikrivajo z naslednjimi komunikacijskimi položaji: pomirjanjem (da se ne bi drugi jezili), kritizerstvom (iskanje napak pri drugih), pojasnjevanjem (eden se "počuti" pametnega) in preusmerjanjem pozornosti (da bi bil v očeh drugih videti sproščen).

9. Kritične sodbe izrekamo na naslednji način: začnemo s pozitivnimi besedami, nato opišemo problem in o njem spregovorimo zelo neposredno, predlagamo rešitev in preverimo, ali smo se razumeli.

Značilnosti moške in ženske komunikacije

V doživljanju, vedenju in sporazumevanju moških in žensk so precejšnje razlike. Znanstveniki ugotavljajo, da moški zaznavajo svet kot hierarhično urejen, zato so v medosebnih stikih pogosto asimetrični. Ženskam so pomembnejši dobri odnosi z drugimi.

Moški in ženske govorijo "različen jezik". Moški pošiljajo jasnejša in enopomenska sporočila in malo sprašujejo. Več govorijo v javnosti, kjer gre za demonstracijo statusa. Ženske se previdneje izražajo, pogosto postavljajo vprašanja, redkeje govorijo v javnosti.

V komunikaciji moških prevladujejo dejstva, pri ženskah pa čustva - razmišljajo, kako se počutijo drugi.

Moški pogosteje nastopajo v vlogi predavatelja, ženske pa v vlogi sodelavca.

Moški in ženske se zato pogosto ne razumejo in govorijo drug mimo drugega.

Razlike so tudi v govoroči telesa. Moški jo uporabljajo za izražanje moči, ženske pa za vzpostavljanje stikov. Ženske tudi pogosteje kimajo in se smehljajo kot moški.

Za dobre medosebne odnose bi se morala oba spola učiti drug od drugega. Moški bi se lahko od žensk naučili več čustvenega doživetja ljudi in okolja, ženske pa od moških samozavestnega vedenja.

Temeljne spretnosti komuniciranja torej so: sposobnost poslušanja (včasih iščemo koga, ki bi nas le poslušal), **pozitivna naravnost in pozitivna podoba o sebi**, **sposobnost opazovanja ljudi**, **prepričljivost**, **jasnost ciljev**, **vzpostavitev dobrega stika**, **strpnost**, **pa verjetno še kaj**, kar bi lahko vsakdo dodal iz svojih izkušenj.

A. Č.

KULTURNA KRONIKA

1. junija je bil v kulturnem domu na Ravnah koncert pevskega zbora in orkestru Glasbene šole Ravne na Koroškem. Nastopili so mladinski zbor pod vodstvom Marijane Mlinar, harmonikarski orkester z dirigentom Julijanom Burdzyjem, godalni orkester z dirigentko Majdo Gunžer (ob klavirski spremljavi Maje Ocepek) ter mladinski pihalni orkester z dirigentom Ivanom Gradiškom.

V Mežici je bil 1. junija letni koncert moškega zbora Mežiški knapi, ki ga vodi Mojca Kovač.

V črnjanski cerkvi sta 1. junija nastopila z Matom pobrateni zbor Oton Župančič in dekliški nonet iz Artič.

Od 3. do 12. junija je Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika prirejala pravljíčne ure za najmlajše v knjižnicah od Črne do Kotelj.

7. junija je bila v prevaljski cerkvi krstna izvedba skladbe Lojzeta Lebiča Ajdna, glasba o času za zборе, kljunaste flavte, tolkala in sintetizator na besedila Gregorja Strniša in ljudskih pesmi.

Pel je Komorni zbor RTV Slovenija pod vodstvom dirigenta Matjaža Ščeka, igrali pa so Klemen Ramovš na kljunaste flavte, Boris Šurbek in Marko Juvan na tolkala, Tomaž Pirnat na sintetizator ter šest asistentov na priročne instrumente.

Hkrati so na Prevaljah predstavili zgoščenko, ki jo je izdala Mohorjeva družba Celje. Pokrovitelji koncerta so bile zasebne družbe, ki so izšle iz Železarne Ravne.

12. junija je župan občine Ravne-Prevalje v Nami sprejel osmošolce, ki so vseh osem let osnovnega šolanja dosegali odlične uspeh. Podaril jim je zlata odličja - županovo petico. V kulturnem sporedu je sodeloval kantavtor Milan Kamnik.

14. junija so v Koroški osrednji knjižnici na Ravnah predstavili zbirko pesmi Ivana Hamuna Šopek spominov. Na citre je igral Peter Vauh, pesmi je brala Jasna Potočnik, o avtorju je govorila ravnateljica Majda Kotnik-Verčko, z avtorjem se je pogovarjala Mojca Potočnik.

Knjigo pesmi, ki govorijo o naravi, domači pokrajini in o življenju, je izdala založba Drumac v Mariboru (s sredstvi avtorja in sponzorjev), uredil jo je Zmago Rafolt, lektoriral Janez Švajncar,

naslovnico je prispeval Janez Lebič, ilustracije k pesmim pa Mihaela Lenart iz Podgorja.

14. junija je bil na ravanskem Trgu svobode promenadni koncert Pihalnega orkestra ravanskih železarjev.

14. in 15. junija so se od Črne do Raven vrstile predstave lutkovnega abonmaja za otroke. Tokrat je gostovala Lutkovna skupina SABADAM VVZ Pohorski bataljon Limbuš z igrico Svetlane Makarovič Sovica Oka. Pokroviteljica lutkovnega abonmaja v sezoni 1995/96 je bila družba Noži Ravne, d. o. o.

15. junija je ob odpiranju razstave o delu študijskih krožkov v prostorih občine Mežica igral na citre Rudi Pečovnik.

15. junija so bila v planinskem domu na Uršlji gori letna kulturna srečanja. Letos so jih posvetili 100-letnici rojstva Blaža Mavrela; pel je mešani zbor Strojnska Reka.

21. junija je bil v prevaljski cerkvi koncert znanega slovenskega opernega in koncertnega pevca Marka Finka iz Argentine. Na orgle ga je spremljal prof. Primož Ramovš. Koncert sta posvetila 100-letnici rojstva slovenskega skladatelja Stanka Premrla. V prvem delu koncerta je Fink pel pesmi o Mariji skladateljev Lovra

NOVE KNJIGE

V KOROŠKI OSREDNJI KNJIŽNICI RAVNE

- Altman, R.B.: Kako preživeti z Okni 95 : prehod z Windows 3.1 na Windows 95. - Ljubljana : Pasadena, 1995
- Bolz, E.: Lep obraz : pravilna nega, ustrezni kozmetični izdelki, pomoč pri težavah s kožo, lepota od znotraj. - Ljubljana, DZS, 1996
- Breznik, B.: Karate : kata KANKU. - Ravne na Koroškem, 1996
- Brezovnik, B.: Pomen in varstvo firme oziroma blagovne znamke : diplomatska naloga. - Mežica, 1996
- Collin, P.H.: Poslovni slovar : angleško-slovenski, slovensko-angleški. - Ljubljana : DZS, 1996
- Coren, S.: Inteligenca psov : pasja zavest in sposobnost razmišljanja. - Ljubljana : Dedal, 1996
- Debevc, M.: Internet - omrežje vseh omrežij - kako in zakaj ? . - Ljubljana : Fer, 1996
- Ethington, B.: Operacijski sistem Microsoft Windows 95 se predstavi . - Ljubljana : Atlantis, 1995
- Gombač, B.M.: Slovenija, Italija : od preziranja do priznanja. - Ljubljana : debora, 1996
- Hamun, I.: Šopek spominov. - Maribor : DRUMAC, 1996
- Hoffman, P.: Vse o Internetu & World Wide Webu. - Ljubljana : Pasadena, 1996
- Joannes Paulus II. : _ _ _ največja pa je ljubezen : misli svetega očeta Janeza Pavla II. - Celje : Mohorjeva družba, 1996
- Joannes Paulus II. : Pred zlatarno . meditacija o zakramentu, ki mestoma prehaja v dramo. - Celje : Mohorjeva družba, 1996
- Kuebler - Ross, E.: O smrti in življenju po njej. - Ljubljana : Mladinska knjiga, 1996
- Lešnik, D. - G. Tomc. Rdeče in črno : slovensko partizanstvo in domobranstvo. - Ljubljana : Znanstveno in publicistično središče, 1995
- Messner, J.: Gedichte = Pesmi = Canti. - Celovec : Drava, 1996
- Mesojedec, U.: Delphi od začetka do aplikacije. - Izola : Desk, 1996
- Monologi in dialogi z resničnostjo : antologija slovenske koroške literature. - Celovec : Drava, 1996
- Omladič, M.-V.: Matematika in denar. - Ljubljana : Društvo fizikov, matematikov in astronomov, 1995
- Planina, J.: Uvod v turizem. - Portorož : Visoka šola za hotelirstvo in turizem, 1995
- Rus-Kogej, S.: "Donesek" Franceta Kotnika k slovenski etnologiji : diplomatska naloga. - Ljubljana, 1990
- Rutar, D.: Edina prava ljubezen je ljubezen do drugačnih. - Ljubljana : Vitrum, 1995
- Slovenija, Italija. Bela knjiga o diplomatskih odnosih. - Ljubljana : ministrtvo za zunanje zadeve RS, 1996
- Smolčnik, J.: Skozi čas. - Maribor DRUMAC, 1996
- Ustavno kazensko procesno pravo. - Ljubljana : Atlantis, 1996
- Velikonja, M.: Masade duha : razpotja sodobnih mitologij. - Ljubljana : Znanstveno in publicistično središče, 1996

Izbor: Darja Molnar

Hafnerja, Stanka Premrla, Alojzija Mava in P. Griesbacherja, v drugem delu pa ciklus 16 samospjevov Stanka Premrla z naslovom Božične skrivnosti na besedila V. Voduška. Oba dela koncerta je z orgelskimi improvizacijami povezal prof. Primož Ramovš.

22. junija je Center za socialno delo Ravne organiziral srečanje prostovoljcev in otrok z družinami. Srečanje je potekalo v obliki delavnic - glasbene, plesne, športne in likovnih.

27. junija je bila v Družbenem domu na Prevaljah proslava ob 5. obletnici bojov za samostojno Slovenijo. Igral je Pihalni orkester DPD Svoboda Prevalje in pel moški nonet Črnjanski pobi. Slavnostni govornik na proslavi, ki jo je organiziral Odbor vojnih veteranov Slovenije za Mežiško dolino, je bil brigadir Anton Krkovič.

M. P.

IBRŽNIK

Klub koroških študentov (KKŠ) je izdajatelj novega časopisa Ibržnik. Februarja je izšla prva, aprila druga, v kratkem pa pričakujemo tretjo številko.

Kot je zapisala urednica Zuhra Handanovič, naj bi bil časopis zrcalo študentov, ki sicer prihajajo iz iste pokrajine, a imajo različne interese, poglede in vrednote.

Uredništvo (poleg glavne in odgovorne urednice ga sestavljajo še urednik literarnega dela, glasbena urednica, vodja mariborskega uredništva, oblikovalec in lektorici) je v prvih dveh številkah največ prostora razumljivo namenilo prispevkom o delu KKŠ. Aktualni so tudi članki o podjetništvu, problematiki mladih in ekologiji. Časopis omogoča mladim avtorjem tudi objavo proze, poezije in esejistike ter stvaritev s področja likovne umetnosti.

Številka obsega 16 strani časopisnega formata. Ibržnikov izid omogočajo mnogi sponzorji.

Prvi dve številki študentskega glasila dokazujeta, da so se njegovi ustvarjalci resno lotili dela, izoblikovali so jasen koncept in k sodelovanju pritegnili veliko avtorjev.

Upamo lahko le, da bodo pri tem delu vztrajali. Hkrati pa ta časopisni projekt kaže, da je tudi KKŠ okrepil svoje delo (čeprav je vanj včlanjenih le okoli 200 študentov, okrog 30 pa jih je v njem dejavnih), saj je v zadnjem času izpeljal oz. obudil nekaj zanimivih prireditvev (pogovor s koroškimi podjetji o možnostih zaposlovanja, humanitarna akcija - zbiranje denarja za begunske otroke, pohod čez Kamniške planine Čez goro k očetu itd.).

A. Č.

KOROŠKA GIMNAZIJA SE PREDSTAVLJA

Ob koncu šolskega leta 1995/96 se je Gimnazija Ravne na Koroškem predstavila v dveh knjižnih publikacijah: celotno dejavnost šole so opisali v Letopisu, ustvarjalnost maturantov pa v Vresju.

LETOPIS

Vrata vanj odpre ravnateljica prof. Marjeta Borstner s pregledom dogajanja na šoli v celotnem šolskem letu.

Začelo se je s praznovanjem 50-letnice te pomembne koroške ustanove. V Letopisu so objavljeni vsi trije govori s proslave - ravnateljčin, ministrov (tega so gotovo našli po čudežu, saj so lani jeseni na ministrstvu za šolstvo in šport zatrjevali, da se je nepreklicno izgubil) in Mrdavišičev. Sledita seznama z imeni članov šolskega kolektiva in z naslovi dejavnosti in dogodkov med šolskim letom, osrednji del knjige pa je namenjen predstavitvi šolskih razredov. Na zadnjih straneh Letopisa so na kratko predstavljeni izbirne vsebine, šola v naravi, tekmovanja iz znanja, uspešni dijaki, šport, kultura in literarna ustvarjalnost dijakov.

(Sub) literarna ustvarjalnost bi bilo mogoče reči tudi nekaterim predstavivam šolskih razredov, medtem ko so nekatere likovno ali miselno izvirne in duhovite. Vendar se skoraj nobena ne povzpne na raven, ki bi dala slutiti: V tem razredu je pa toliko in toliko bistrih, uspešnih in resnih dijakov, ki jim tudi učni proces predstavlja užitek. Ali jim vsaj vzbuja resna vprašanja in dvome. Namesto tega dobimo na straneh, ki dopolnjujejo stran s fotografijo in seznamom dijakov, čisto drugačna sporočila. Ob nekaterih se lahko nasmeješ, ob drugih se že kar ustrašiš. Tako je moral biti eden izmed razredov zelo bojevit, saj se od gimnazije poslavlja z "nasvidenje v naslednji vojni". Drugi svetuje bralcu, naj si prebere: "Štiri ge memile je, štiri ge vse poje!" Tretji poroča o maturantskem izletu: "Tam je mnda bvo svabo vreme no dž je šov, samo skor nobedn ni biv tejkio strezik, da bi kekaj zamerko pa se am zvez." In še več podobnih izkušenj je nanizanih v Letopisu.

V nekem razredu so si zaželeli drugačne šole: "Dolge tedne bi krajše naredili / in nasploh vse popestrili." Razredi, ki so svoje predstavitve naslonili na šolske ure, iščejo v njih večinoma te popestritve - utrinke s kratkimi stiki v komunikaciji med profesorji in dijaki.

Če povzamem: Dijaki svoje podobe v gimnazijskem Letopisu niso olepševali, niti jezikovno ne. Da se na šoli dogajajo pozitivne stvari, zveemo iz telegrafsko sestavljene kronike in zapisov mentorjev. Marsikdo od staršev pa bi si želel, da bi bila v Letopisu objavljena tehtna besedila dijakov in profesorjev. Da bi se šola predstavila z najboljšim in najlepšim, kar premore. Še posebej, ker je to čas, ko so medsebojne primerjave lahko tudi usodne.

VRESJE

Drobna knjižica z veselo barvno naslovnico in dokaj klasično notranjo opremo (oboje je delo Špele Štern), z ravnateljčinim uvodnikom, z nekaj zapisi o maturantskem izletu in z nekaj drugimi proznimi besedili ter z glavnino strani, napolnjenih z verzji.

So bile generacije maturantov, ki so svoje Vresje oblikovale črno-belo in v temnih tonih. Za letošnje pesmi je mogoče reči, da je v njih več barve in več svetlobe. So tudi trenutki nelagodja zaradi zdolgočasnosti: "Vsak dan je le lupina prejšnjemu / in jedro drugemu dnevu," a avtorica si želi rešitve: "Pomagaj mi poiskati temne demone in jih spremeniti v angele" (Durka). In fant, ko razmišlja o smrti, začuti vsepremagljivo moč ljubezni: "Smrt, ki je ni / ko se drživa za roko" (Zenay). Vendar se mu ob vsem okrutnem dogajanju na zemlji zdi, da Bog kriči: "Jebe se men!" Po vseh spraševanjih o niču, krvavečem soncu, drogah, razočaranju se misel mladih pesnikov skozi nevero prebije do upanja ("mogoče") in se ustavi in ustali ob spoznanju veličine ljubezni: "Rada imam, ko ... prepustim ljudem, da me imajo radi."

Mojca Potočnik

ŠPORT

NOGOMET

Nogometaši koroškega prvoligaša MAG Korotana so uspešno zaključili drugo sezono v ligi najboljše deseterice. Potem ko so v rednem delu prvenstva osvojili predzadnje mesto, so v kvalifikacijah za obstanek v ligi premagali drugouvrščeno ekipo II. lige, Nafto iz Lendave z 1:0 v gosteh in 2:1 doma. Po zasluženem odmoru so se igralci ponovno zbrali 1. julija na skupnih pripravah za novo sezono, toda v precej spremenjeni sestavi. Kar nekaj nogometašev prevaljskega moštva je zapustilo klub, prišli pa so novi. Vodstvo kluba je po odhodu Ivana Marjona, ki je moštvo vodil le začasno, angažiralo tudi novega trenerja, Dravograjčana Marjana Pušnika.

Prvenstvo v prvi slovenski ligi se bo pričelo 4. avgusta, ko se bodo Prevaljčani najprej pomerili v Ljubljani z novincem v ligi Železničarjem, čez teden dni pa še s SCT Olimpijo. Šele v tretjem kolu se bodo igralci Korotana prvič predstavili na domačem igrišču, ko bodo 18. avgusta gostili moštvo Primorja iz Ajdovščine. Še pred prvenstvom bodo 28. julija odigrali tekme šestnajstine finala slovenskega pokala, ekipa Korotana pa bo nastopila v Hrpeljah proti nogometašem Jadrana.

V družbi najboljših dvaintridesetih klubov so ostali tudi nogometaši Akumulatorja iz Mežice, ki pa jim je žreb "naklonil" državnega prvaka HIT Gorico. Tekma bo v Mežici.

V Koroški ligi malega nogometa, kjer je v minuli sezoni nastopalo 12 ekip, so pričakovano zmagali nogometaši Polene pred Haloni Kotleje in Prodajalno Grad Ravne.

PLAVANJE

V začetku junija so na mednarodnem mitingu v Krškem nastopili tudi Fužinarjevi plavalci in plavalke. V absolutni članski konkurenci so zmagali Primož Abraham na 200 m hrbtno, Miha Tisovnik na 100 m hrbtno ter Lidija Breznikar na 200 m prsno, v finale med najboljših osem pa so se uvrstili še Tanja Merzdovnik, Anja Srebotnik, Tanja Kumprej, Špela Fras in Mojca Črešnar. V mladinski kategoriji sta zmagala Abraham in Merzdovnikova, med kadeti pa Breznikarjeva dvakrat ter

Tisovnik in Kumprejeva po enkrat.

V Kamniku, kjer je bil dvodnevni dvoboj med kadetskima reprezentancama Slovenije in Hrvaške, so v slovenski izbrani vrsti nastopili trije plavalci Fužinarja: Miha Tisovnik, Lidija Breznikar in Tanja Merzdovnik.

ODBOJKA

Moštvo Fužinarja, ki se je uvrstilo v 1. A slovensko ligo, bo nastopilo okrepljeno, saj se je na Ravne vrnil reprezentant Matjaž Urnaut, v klubu pa so ostali tudi vsi dosedanja igralci.

Na kvalifikacijskem turnirju za uvrstitev na evropsko prvenstvo, bil je v Španiji, so v mladinski reprezentanci Slovenije nastopili trije odbojkarji ravenskega Fužinarja: David Slatinšek, Bogdan Kotnik in Janko Tone. Našim ni uspelo osvojiti katerega izmed prvih dveh mest, ki bi jih pripeljalo na evropsko prvenstvo.

Mednarodnega turnirja mešanih ekip v odbojki na travi v Hartbergu v Avstriji se je udeležila tudi ekipa Prevalj in z osvojitvijo drugega mesta dosegla izjemen uspeh. Med 140 ekipami iz šestih držav so naši klonili šele v finalu proti reprezentanci Slovaške z 2:0 v nizih. V naši ekipi so igrali odbojkarji Fužinarja David Slatinšek, Rok Iglar in Bogdan Kotnik ter odbojkarice Prevalj Mojca Kristan, Erika Knežar in Nataša Pavšer.

ATLETIKA

V okviru letošnje akcije slovenskega olimpijskega komiteja sta tudi na Ravnah Koroški atletski klub in Športna zveza organizirala olimpijski tek v torek, 18. junija. Toda, žal, po lanski rekordni udeležbi, ko je nastopilo več kot tisoč udeležencev, je na letošnjem teku sodelovalo le borih 143 tekačev in tekačic. Kakšen je bil pravi razlog za skromno udeležbo? Morda v preslabi obveščenosti po šolah, ali neprimernem času, ali pa morda tudi v startnini, ki je znašala 300 SIT.

Kakorkoli že, v teku na 2 km je bil najhitrejši domačin Peter Harnold, na daljši, 5 km dolgi progi, pa je zmagal Tomaž Robač s Prevalj pred Pavlom Porjem (KAK Ravne) in Dragom Laznikom (TS Mežica). Vsi udeleženci so prejeli majico z olimpijskim motivom ter certifikat o udeležbi na teku, zmagovalca na daljši preizkušnji Tomaž Robač in Kazimira Lužnik pa še pokala.

SEDEČA ODBOJKA

V Kristiansandu na Norveškem je od 12. do 15. junija potekalo letošnje evropsko klubsko prvenstvo v sedeči odbojki. Barve Slovenije so med 12 ekipami zastopali odbojkarji Invalidskega športnega društva Samorastnik Ravne, ki so osvojili 7. mesto. Pod vodstvom trenerja Adija Urnauta so za ekipo ISD Samorastnik nastopili: Davorin Kragelnik, Vlado Homan, Peter Ozmec, Anita Urnaut, Marko Drevenšek, Andrej Šamec, Marko Zupančič in Andraž Balkovec.

SMUČARSKI SKOKI

V juniju je bilo po Sloveniji precej tekmovalj na skakalnicah iz umetne snovi, katerih so se udeležili tudi trije mladi smučarji skakalci Fužinarja. V Velenju je bila 1. junija tekma štajersko-koroške regije za dečke do 13 let: 7. Andrej Zorman, 10. Tine Ferk in 11. Lovro Rozman. V Trzinu je bila (8. 6.) tekma za državno prvenstvo, na kateri je bil med dečki do 11 let Tine Ferk 22., med dečki do 13 let pa Rozman 13, in Zorman 22. Od 13. do 16. junija je bil teden skokov ob 50-letnici SK Triglav na Gorenji Savi pri Kranju. V kategoriji mlajših skakalcev je Ferk osvojil 20. mesto, med dečki do 13 let pa je bil Rozman 18. in Zorman 19. In še revija skokov v Mostecu v Ljubljani, ki je potekala 20. junija. Med 52 tekmovalci je med dečki do 11 let osvojil Ferk 14. mesto, med dečki do 13 let, kjer je nastopilo 62 skakalcev, pa je bil Rozman 19. in Zorman 27.

Ivo Mlakar

ANTON TOMAŽIČ

1952 - 1996

Žalostno je zapel selski zvon, ko nam je naznanil, da je tragično preminul naš dolgoletni sodelavec Anton Tomažič. V naši notranjosti glasno in kriče odmeva: "Zakaj?" Čemu te je kruta usoda iztrgala iz naše sredine? Zakaj se je tvoja življenjska pot končala tako zgodaj, tako nenadoma, saj si štel komaj štirinštirideset pomladi?

Spomin mi poroma v tista leta, ko sva delala v železarni v obratu Vzmetarna. Vsem nam si bil zgled, saj si vsako delo opravljal z veseljem in natančnostjo. Veliko smo ti zaupali, ker si bil ne samo dober sodelavec, temveč človek z odprtim srcem, ki je vsakomur priskočil na pomoč ter med nas prinašal vedrino in toplino. Med nas si prišel leta 1971. Veliko si delal na razrezu vzmetnih listov. Tvoje delo je bilo težko, tvoj obraz oznojen od navora, a ti si delal vestno in pošteno. Pa saj si bil dela vajen. Doma si bil z domačije pri Vocovniku. Ko si spoznal svojo izvoljenko Grobelnikovo Marijo, vama je leta 1984 zapel poročni zvon. Tudi tu si poprijel za delo in neskončna je bila vajina sreča ob rojstvu sinka, ki je prinesel vajinemu domu še več upanja in topline. Danes pa odhajaš in ju zapuščaš sama. Ostaja le globoka praznina in hlad osamljenosti, kajti toplina domačega ognjišča je s tvojim odhodom nenadoma ugasnila.

Ti pa odhajaš na tisto pot, od koder ni vrnitve, na pot, po kateri moramo nekoč stopiti vsi za teboj. Vse prerano nas zapuščaš, zapuščaš ženo in otroka, ki te oba tako zelo potrebujeta. Na naš zakaj zna odgovoriti le ON, ki uravnava tok našega življenja.

Dragi Anton! Naj se ti v imenu tvojih sodelavcev še zadnjič zahvalim za vse, za tvojo dobroto in tvoje prijateljstvo. Hladno bo tvoje domače ognjišče, a v srcih vseh, ki smo te poznali in imeli radi, bo vendarle tlela drobna iskra, ki ne bo nikoli ugasnila. Ta drobna iskra je spomin nate, to drobno iskrico bo tvoja žena iskala in gledala v vajinem sinu, ki bo poslednjeno upanje in najlepši spomin. Ostajaš tukaj, na tistem selskem pokopališču, kjer ti bodo Meškovi tihi večeri šepetali, taka je bila božja volja.

Dragi domači: žena, sinek, mama, brata, sestra ter vsi ostali sorodniki in prijatelji, v imenu obrata Vzmetarna vam izrekam globoko sožalje.

Viktor Levovnik

BOJAN BRUSNIK

1963 - 1996

Pridejo trenutki, ko se vse zaroti proti človeku, ko se mu zazdi, da ni izhoda. Vendar je treba tako malo, pa se vse spremeni na bolje.

Samo počakati je treba, samo upati.

Ravno tega pa Bojan ni imel. V njem je nastajala tema, da ni videl jutrišnjega dne in sonca, ki bo vzšlo.

Pa saj tega ni bil kriv sam, tega ni bil kriv nihče.

Usoda ga je potegnila v brezno, nam nerazumljive sile so vodile njegove misli in dejanja.

Vsem, ki smo z njim delali, je težko, ker ga ni več med nami.

Petnajst let je bil naš sodelavec. 26. 6. 1981 je opravil strokovni izpit in postal kvalificiran ključavničar. Že čez nekaj dni se je zaposlil, mlad fant, poln upov in načrtov za življenje.

Najprej je opravljal enostavna dela, že leta 1983 pa je napredoval v ključavničarja za srednje zahtevna dela. Imel je smisel za svoje delo, zato ni čudno, da je že 1986. ponovno napredoval - postal je ključavničar za zahtevna dela.

Že iz teh skopih podatkov se vidi, da je bil dober delavec, da si je pri delu prizadeval in bil uspešen. Letos se je vpisal v večerno tehnično šolo.

To je samo nekaj mejnikov v njegovem prekratkem življenju.

Bil je mirne narave, a to ni nikogar motilo, bil je pač malce drugačen od večine drugih.

Njegova nenadna smrt je za vse nas nerazumljiva in boleča. Hkrati pa je tudi opomin. Morali bi se bolj približati svojim sodelavcem, jim bolj prisluhniti in jim pomagati, ko je še čas.

Bojanu ni nihče povedal, da je jutri nov dan, ko bodo težke misli pozabljene, ko bo temo zamenjala svetloba.

Iskreno sožalje v imenu sodelavcev vsem njegovim.

Če bi ga solze mame, sina in vseh ostalih lahko obudile, ga ne bi izročili v varstvo zemlje.

Rudi Mlinar

KADROVSKA GIBANJA

Koncc maja je bilo v železarskih družbah, naslednicah Železarne Ravne, zaposlenih 4110 delavcev. V primerjavi s preteklim mesecem se je njihovo število zmanjšalo za 64. Celoten koncern Slovenske železarne je maja zaposloval 8309 delavcev, od tega še 2669 na Jesenicah, 545 v Štorah in 985 v drugih krajih.

V treh največjih zasebnih podjetjih na območju Železarne Ravne, ki so vključena v prikaz kadrovskih gibanj, je maja delalo 265 ljudi.

DRUŽBA ŠT. ZAPOSLENIH

METAL		1806
RAVNE	1177	
ŠTORE	629	
JEKLOLIVARNA		394
STROJI IN		
TEHNOLOŠKA OPREMA	1103	
NOŽI	194	
ARMATURE MUTA	196	
STANOVANJSKO PODJETJE	20	
LOGISTIČNI CENTER	267	
ENERGETIKA RAVNE	108	
DE PROFUNDIS	22	
TRANSKOR	62	
SERPA	121	
VOGARD	82	

FLUKTUACIJA

Sklenitve delovnega razmerja

Do konca maja je delovno razmerje sklenilo 18 delavcev. V Metalu se jih je zaposlilo 7, v STO 5, v Logističnem centru 4, v Jeklolivarni in Nožih pa po 1.

Na novo je delovno razmerje v železarskih družbah sklenilo 6 delavcev: 4 za določen čas, 1 za nedoločen čas in 1 za čas pripravništva. Iz Slovenske vojske so se vrnil 3 delavci, 9 pa jih je bilo prerazporejenih znotraj koncerna.

V zasebnih družbah maja niso zaposlili nobenega novega delavca.

Prekinitev delovnega razmerja

Delovno razmerje je maja prekinilo 82 delavcev, od tega 57 v De profundisu (podjetje je v postopku t. i. redne likvidacije), 12 v Logističnem centru, po 4 v Metalu in STO, 3 v Jeklolivarni ter po 1 v Armaturah in Stanovanjskem podjetju.

Vzroki za prenehanje delovnega razmerja so poleg prerazporeditve znotraj koncerna še: invalidska upokožitev (3), sporazumna prekinitev delovnega razmerja (5), potek delovnega razmerja za določen čas (2) in smrt (1). Maja je 61 delavcev postalo trajni presežek: 52 se jih je zaposlilo pri drugem delodajalcu (od tega se je 45 nekdanjih delavcev De profundisa zaposlilo v podjetju EUREST, d. o. o.,

Ljubljana, 6 pa v podjetju CMP, d. o. o., Slovenj Gradec), 4 so se samozaposlili, 5 pa jih na delo sedaj čaka na zavodu za zaposlovanje.

Od zasebnih družb se je število zaposlenih zmanjšalo le v Transkorju, kjer se je 1 delavec invalidsko upokožil.

Po podatkih IC Smeri, d. o. o. in kadrovskih oddelkov podjetij pripravila A. Č.

OBVESTILO UREDNIŠTVA

Prihodnja številka Informativnega fužinarja bo zaradi poletnih počitnic spet izšla sredi septembra.

ZAHVALE

Ob boleči izgubi dragega sina, brata in strica **Bojana Brusnika** se zahvaljujemo vsem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti. Zahvalo izrekamo g. župniku, g. Mlinarju za govor, pevcem in Pihalnemu orkestru ravnških železarjev.

Posebej se zahvaljujemo sosedom za nesebično pomoč in podporo.

Žalujocha mama in ostalo sorodstvo

Ob boleči izgubi drage mame, babice in prababice **Marije Pšeničnik** z Dolge brde se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste sočustvovali z nami in nam kakorkoli pomagali v težkih trenutkih.

Vsi njeni

Ob boleči izgubi dragega moža in očeta **Antona Tomažiča** s Sel se iskreno zahvaljujemo vsem sodelavcem Vzmetarne za denarno pomoč, za cvetje in sveče ter za izraze sožalja.

Žalujocha žena Mojca in sin Dušan

Ustanoviteljica Informativnega fužinarja je bila Železarna Ravne, sedaj pa izhaja za naslednja železarska podjetja: SŽ - Metal Ravne, d. o. o., SŽ - Jeklolivarno Ravne, d. o. o., SŽ - Stroje in tehnološko opremo Ravne, d. o. o., SŽ - Nože Ravne, d. o. o., SŽ - Armature Muta, d. o. o. in Energetiko Ravne, d. o. o. ter za nekatere zasebne družbe, ki so nastale iz t. i. podjetij C.

Pripravljiva: Fužinar Ravne, d. o. o., Koroška cesta 14, Ravne na Koroškem.

Uredništvo: glavna in odgovorna urednica mag. Andreja Čibron - Kodrin, novinarka in lektorica Mojca Potočnik, tehnična urednica Jelka Jamšek. Objavljene fotografije so prispevali: uredništvo, kadrovska služba podjetja Stroji in tehnološka oprema, Gasilski zavod Ravne in Marija Tomažič.

Tel. 0602 21 - 131, urednica int. 6305, tajništvo 6753, novinarka 6304.

Tisk: Grafika Prevalje.

Glasilo se po mnenju Ministrstva za informiranje (št. 23/128 - 92) šteje med proizvode, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5 %.

NAGRADNA KRIŽANKA ŠT. 15

NAGRADNA KRIŽANKA ŠT. 14: V uredništvo smo prejeli 76 rešitev.

REŠITEV VODORAVNO: ROŽNIK, KORA, ETERNA, OSANA, GOL, OLIMPIJA, ANE, ADA, DAR, TEZEJ, RR, ALOKACIJA, SP, NAJIN, OE, STO, ENA, TALK, ORK, KNJIGAR, SANDRA, IKONE, SKALAR, MANA.

IZZREBANI REŠEVALCI, ki dobijo CD ploščo oz. zgoščenko s posnetki pesmi Šentanelskih pavrov, darilo Založbe JAKA iz Ljubljane, so:

• ALOJZ CIGALE, SŽ-STROJI IN TEHNOLOŠKA OPREMA, d. o. o. • MOJCA PETOVAR, Rudarjevo 6, Črna na Koroškem • ROMANA ŠKRUBEJ, SŽ-METAL RAVNE, d. o. o.

KOROŠKI FUŽINAR pa prejmejo: • OLGA APLINC, SŽ-METAL RAVNE, d. o. o. • ŠTEFKA BOŽIČ, SŽ-METAL RAVNE, d. o. o. • ALAIN LIPUŠ, SŽ-METAL RAVNE, d. o. o. • BRIGITA SKRUBE, SŽ-STROJI IN TEHN. OPREMA, d. o. o. • MARIJA ZABEL, SŽ-JEKLOLIVARNA, d. o. o.

NAGRADNA KRIŽANKA ŠT. 15: Rešitev križanke in svoje podatke pošljite (po interni pošti) do vključno 29. 7. 1996 na naslov: FUŽINAR RAVNE, d. o. o., Uredništvo Informativnega fužinarja, Koroška 14, Ravne na Koroškem. Rešitev križanke in imena nagrajencev bomo objavili v prihodnji številki.

	SOK IZ MLETEGA SADJA	LISTNATO DREVO S PLODOVI	RDEČI KRIŽ SLOVENIJE	SKUPINA PTIC V LETU	ENKA	IKO	AFRIŠKI PTIČ	SILICIJ	REPUBLIKA SLOVENIJA	MAPA ZEMLJEVIDOV	ŽABJA JAJČECA	
STOJEČA SLANA VODA						VRSTA ŽARNIC	O	S	R	A	M	LUKA V IZRAELU
VRTINČAST VIHAR						KRAJ PRI ČRNI CINKOV OKSID						
ZNANO GOSTIŠČE V LJUBLJANI									ZDRAVILO KRAJ V MEŽIŠKI DOLINI			
TORIJ			KISLINA					KOLIČINA LETALKA				
 REKA V RUSIJI	RIMSKI BOG LEPOTE	PRAVNI PREDPISI	PESNIŠKA STOPICA DROBIŽ V INDIJI									
POSODA ZA ROŽE					KATOLIŠKO ZNAMENJE KAVEIJ, KLJUKA					VANDOTOV JUNAK	POZITIVNA ELEKTRODA	PASMA, PLEME
POLETNO OBUVALO (MNOŽ.)							ČLOVEK, KI LIKA					
MNOŽIČNO ZAPIRANJE PODJETIJ	L	O	K	A	V	T	ŠOLSKI RED GERMANSKI OREL					
LIRSKA PESEM						EDEN OD MUŠKETIRJEV RUDI KOSMAČ						
BEO-TIJEČ				ŽABJA OKONČINA					RUSJANOVO LETALO	E	D	A
	NIKELJ			GLAVNO MESTO GANE					KALCIJ			

Nagrade za to križanko je prispeval **IVAN HAMUN**, upokojenec in pesnik s Prevalj. Izžrebanim reševalcem bo podaril tri knjige pesmi z naslovom **ŠOPEK SPOMINOV**. Pesmi so izšle pri založbi Drumac v Mariboru in govorijo o lepoti narave in o življenjskih spoznanjih.

Knjigo lahko kupite pri avtorju - Ob Meži 9 na Prevaljah.

IME IN PRIIMEK PODJETJE OZ. NASLOV